

อนุสาสนีปาฏิหาริย์แห่งองค์พ่อแม่ครูอาจารย์

หลวงพ่อกัณหา สุขกาโม

วัดป่าทรัพย์ทวีธรรมาราม ตำบลวังหมี่ อำเภอน้ำเขียว จ.นครราชสีมา

วันนี้เป็นวันเสาร์ที่ ๒๘ เดือนมิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๖๘ ศาสนาพุทธ
คริสต์ศักราช ๒๐๒๕ ศาสนาคริสต์ ฮิจเราะห์ศักราช ๑๔๔๖ ศาสนาอิสลาม

ให้เราทุกคนทั้งหลายพากันเข้าใจ พากันมีสติคือความสงบ พากันเข้าใจว่า
ทุกอย่างนั้นมันคือเหตุคือปัจจัย ทุกอย่างคือกรรมคือกฎแห่งกรรมคือผลของกรรม

เราต้องรู้ต้องเข้าใจในการดำเนินชีวิตของเรา ชีวิตของเราก็ต้องเอาปัญญานำชีวิต
ปัญญาที่บริสุทธิ์คุณนำชีวิต จะได้ก้าวไปด้วยบริสุทธิ์คุณที่เป็นศีลเป็นสมาธิ
ที่เป็นปัญญายกเลิกวิภูฏสงสารที่ท่องเที่ยวมานานด้วยความไม่รู้ไม่เข้าใจ

ธาตุทั้ง ๔ ชั้นทั้ง ๕ อายุตระกายนอกภายในรวมกันเป็น ๑๒ นี่เป็นผลของกรรม
จากอดีตที่ผ่านมา

เราทั้งหลายต้องรู้ต้องเข้าใจในวิภูฏสงสารในการเวียนว่ายตายเกิด การเวียนว่าย
ตายเกิดของเรามันเป็นอย่างนี้แหละ เราทั้งหลายต้องรู้จักการเวียนว่ายตายเกิด
เราทั้งหลายต้องมาหยุดการเวียนว่ายตายเกิดของเรา ด้วยความรู้ความเข้าใจ
ด้วยปัญญาสัมมาทิฐิ ไม่มีใครปฏิบัติให้เราได้แทนเราได้

ให้พวกเราทั้งหลายพากันเข้าใจ อายุขัยของเรานะแต่ละคนมันจะอยู่ได้อยู่ได้
ร่วมร้อยปี เพื่อสร้างบารมีเพื่ออบรมบ่มอินทรีย์ เอาทั้งความดีเอาทั้งปัญญา

ไปพร้อม ๆ กัน มันเป็นการพัฒนาระหว่างวัตถุเพื่ออำนวยความสะดวกสบาย พัฒนาเรื่องจิตเรื่องใจไม่ให้หลงไหลในสิ่งต่าง ๆ เราจะได้ก้าวไปด้วยความรู้ความเข้าใจ

มนุษย์เราคือผู้ที่ประเสริฐ พระพุทธเจ้าทุก ๆ พระองค์ได้มาเกิดได้มาตรัสรู้ ในภพภูมิที่เป็นมนุษย์

เราพากันคิดดูดี ๆ นะ เอาตัวตนเป็นที่ตั้งมันมีความทุกข์ เป็นคนรวยก็ทุกข์ เพราะไม่พอ เป็นคนจนก็ทุกข์เพราะไม่มี สรุปแล้วคนรวยก็เป็นทุกข์ คนจนก็เป็นทุกข์ เมื่อเรารู้อย่างนี้เข้าใจอย่างนี้เข้าสู่ภาคประพัตติภาคปฏิบัติ เพื่อเราจะได้มีความสงบ มีปัญญา มีปัญญามีความสงบ

เราทั้งหลายนะพากันตั้งอกตั้งใจตั้งเจตนา เพราะว่าอันนี้คือการประพัตติ การปฏิบัติเพื่อหยุดวิภวสงสาร

เราต้องเอาธรรมะเป็นเครื่องอยู่ไม่ใช่เอาตัวตนเป็นเครื่องอยู่เอาความหลง เป็นเครื่องอยู่

เราต้องรู้เข้าใจทุกอย่างมันไม่จบ รูปมันไม่จบ เสียงมันไม่จบ กลิ่นมันไม่จบ รสทั้งหลายมันไม่จบ สิ่งสัมผัสทั้งหลายมันไม่จบ มันต้องจบด้วยรู้เข้าใจ จบที่ปัญญา จบด้วยความสงบนี้แหละ

ที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านถึงตรัสบอกพวกเราทั้งหลายว่า เธอทั้งหลายจงพากันประพัตติพรหมจรรย์เถิด พรหมจรรย์ก็หมายถึงธรรมนี้แหละ ธรรมที่เป็นเหตุเป็นปัจจัยให้เกิดการเกิดหยุดการเวียนว่ายตายเกิดนี้แหละ

เราต้องรู้ต้องเข้าใจ พวกเขามีปิติมีความสุขในการประพฤติการปฏิบัติ

ตามหลักการอุดมการณ์แล้ว คิดดูครั้งพุทธกาลได้กัณเฑาะว์ อายุ ๗ ขวบรู้เข้าใจ เออธรรมนำชีวิต เคঁาเป็นพระอริยเจ้าได้ เป็นพระอรหันต์ชีณาสพได้ เพราะรู้เข้าใจ ความรู้ความเข้าใจถึงไม่ใช่ความจำ ความรู้ความเข้าใจมันเป็นแสงสว่างทางปัญญา ถ้าความจำมันลืมหาย ชั่วโมงก็ลืมหายแล้วหลายวันหลายเดือนหลายปีก็ลืมหายแล้ว ถ้าเราเข้าใจมันจะไม่ลืมหาย ที่รู้ความจริงว่าอันนี้มันเป็นการเวียนว่ายตายเกิด อันนี้หยุดเวียนว่ายตายเกิดอย่างนี้มันจะไม่ลืมหาย

เราทั้งหลายให้รู้เข้าใจ หมู่มวลมนุษย์ของเราให้เออธรรมนำชีวิต เพื่อหยุดการเวียนว่ายตายเกิด

มนุษย์เรานี่ต้องนอนพักผ่อนวันละ ๖-๘ ชั่วโมงอย่างนี้ ถ้าเรานอนพักผ่อนไม่พอไม่ได้ เราต้องนอนพักผ่อนให้พอ อย่าไปโกงไปกินคอร์รัปชันเวลานอน เวลานอน เวลาพักผ่อนคือการปฏิบัติธรรมนะ

คนเราถ้านอนพักผ่อนไม่เพียงพอ สรีระร่างกายของเรา ธาตุทั้ง ๔ ชั้นทั้ง ๕ อายุตนะภายนอกภายใน ๑๒ มันเอาไปทำงานไม่ได้นะ เราต้องนอนพักผ่อนให้เพียงพอ ถ้าอยู่ในเมืองกรุงเมืองหลวงปริมาณทลึงอากาศไม่ดี ค่าพีเอ็มของอากาศไม่ดีก็ต้องยิ่งนอนมาก อย่างน้อยที่สุดก็ ๖ ชั่วโมง ๗ ชั่วโมง ถ้าได้ ๘ ชั่วโมงก็ยิ่งดี เพราะอันนี้คือการปฏิบัติธรรม

การทำงานของมนุษย์ อริยมรรคมีองค์แปด กายวาจาภิรียามารยาทอาชีวจิตใจ ให้ถือว่าเป็นการทำงาน การทำงานกับการปฏิบัติธรรมต้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เราจะได้ทั้งวัตถุได้ทั้งจิตใจไปพร้อม ๆ กัน ต้องไปพร้อม ๆ กัน เราต้องเข้าใจอย่างนี้

การทำงานก็ต้องมีความสุขในการทำงานเราจะไม่ได้เป็นโรคจิตโรคประสาท โรคซึมเศร้า เราทั้งหลายต้องมีความสุขในการทำงาน

ความคิดนี้คืองานนะ เพราะความคิดความตรึกความนึกนี้คือการทำงาน การพูดจาภิรียมารยาทก็คือการทำงาน อาชีพทุกอาชีพคือการทำงาน เพราะอินทรีย์ หรือว่าอาชีพนี้มันคือการทำงานนะ การทำงานของเราต้องมีความสุข การเรียนหนังสือมีความสุขนะ การพูดจาภิรียมารยาทอาชีพต้องมีความสุข

คนเราต้องมีความสุขในปัจจุบัน ถ้าปัจจุบันไม่มีความสุขอนาคตมันก็ไม่มีความสุข ให้เข้าใจว่าความสุขความดับทุกข์นี้มันอยู่ที่ปัจจุบัน ไม่ต้องอยู่กับอนาคต ไม่ต้องอยู่ในชาติหน้าโน้นมันต้องเน้นที่ปัจจุบัน เพราะปัจจุบันถือว่าเป็นวาระสำคัญ ในการประพฤติการปฏิบัติ

ปัจจุบันเป็นวาระสำคัญหมด สำคัญในความคิดคำพูดการกระทำภิรียมารยาท อาชีพเรื่องใจเป็นสิ่งที่สำคัญ ให้เข้าใจอย่างนี้ เพื่อเราจะได้โฟกัสทั้งอย่างต้น อย่างกลาง อย่างละเอียด เพราะอดีตมันก็มารวมกันอยู่แล้วที่ปัจจุบัน อนาคตที่จะไป ข้างหน้านั้นก็อยู่ที่ปัจจุบัน

เราต้องรู้ต้องเข้าใจ ทุกอย่างมันเป็นเรื่องของกรรม เป็นเรื่องกฎแห่งกรรม เป็นเรื่องผลของกรรม เราต้องรู้เข้าใจว่าสิ่งทั้งหลายทั้งปวงนั้นเกิดจากเหตุจากปัจจัย เพราะสิ่งนี้มีสิ่งต่อไปมันถึงมี

เราต้องบริโภคทุกอย่างด้วยความรู้ความเข้าใจ ความรู้ความเข้าใจจะเป็นศีล เป็นสมาธิเป็นปัญญา จะเป็นพระนิพพานจะหยุดวิภูฏสงสาร หยุดการเวียนว่าย ตายเกิด คำว่าหยุดหมายถึงไม่ไป ไม่เดินต่อ คือยกเลิกกันนะ

ต้องหยุดในการเดินทาง ถ้าเราไม่หยุดมันก็เป็นวิญญูสงสาร เราจะต้องมีความเห็นให้มันถูกต้อง เราจะเอาวิญญูสงสาร เอาการเวียนว่ายตายเกิดนำชีวิตนี้ไม่ได้

เพื่อให้มันสงบ ก็ต้องเอาความรู้คู่กับการประพฤติการปฏิบัติ เพื่อมาหยุดในการเดินทางในวิญญูสงสาร

คำว่าสงบกับหยุดนี้คืออันเดียวกัน คำว่าเคารพการระงับก็เป็นคำอันเดียวกัน ความซื่อสัตย์กับความสงบก็คืออันเดียวกัน จะเป็นบริสุทธิ์คุณทั้งกายวาจา กิริยามารยาทอาชีพทั้งใจ

เราต้องสงบด้วยความรู้ความเข้าใจ ความรู้ความเข้าใจนี้ต้องเข้าสู่ภาคประพฤติ ภาคปฏิบัติ การประพฤติการปฏิบัติของเราถึงไม่มีต่อหน้าและลับหลัง เป็นความสงบเป็นปัญญา ไม่มีต่อหน้าและลับหลัง

ความสงบของเราต้องเพียงพอ ปัญญาของเราต้องเพียงพอ ความสงบกับปัญญาต้องไปพร้อม ๆ กัน มนุษย์เราต้องมีความสงบเพียงพอมีปัญญาเพียงพอ อย่างการนอนของมนุษย์ต้องนอนพักผ่อนให้เพียงพอ

เมื่อเรานอนเราพักผ่อนเพียงพอ นั่นแหละคือความสงบ นั่นแหละคือปัญญา ถ้าเรานอนพักผ่อนไม่เพียงพอ นี่มันคือความหลงความเพลิดเพลिनความประมาท ทำให้เรานอนพักผ่อนไม่เพียงพอ

เมื่อเรามีการพักผ่อนเพียงพอ เราก็มีความสงบที่เพียงพอ เมื่อเรามีความสงบพอเพียงเพียงพอ เราก็ต้องเสียสละ เมื่อเรามีความสงบแล้วเราก็ต้องเสียสละ ถ้าเราไม่เสียสละมันก็เป็นเพียงสมาธิเป็นเพียงสมาบัติ มันก็ยังมี ความหลงอยู่ มันยังไม่ใช่อริยมรรค มันยังมีความหลงอยู่ มีความยึดมั่นถือมั่นอยู่ ความยึดมั่นถือมั่น

นั่นคือความหลง เมื่อเราสงบแล้วเราก็ต้องเสียสละให้เป็นทั้งสมณะคือความสงบ เป็นวิปัสสนาคือปัญญา เราทั้งหลายจะได้มีสัมมาทิฏฐิ ก้าวไปด้วยศีล ด้วยสมาธิ ด้วยปัญญา

เราต้องรู้เข้าใจ มนุษย์เราทั้งหลายต้องมีปัญญาสัมมาทิฏฐิ ต้องพากันมาเสียสละ ถ้าไม่เสียสละมันจะต่อไปด้วยพระธรรมพระวินัยด้วยมรรคด้วยอริยมรรคนั้นไม่ได้ เพราะมันไม่เสียสละ

มนุษย์เราเป็นชีวิตที่มีปัญญาสัมมาทิฏฐิ เป็นชีวิตที่ต้องมาเสียสละ เสียสละให้กับร่างกายให้กับธาตุกับขันธกับอายตนะ

เหมือนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านเสียสละให้สรีระร่างกาย ให้ได้บรรทมพักผ่อนวันละ ๔ ชั่วโมง ท่านเสียสละให้กับสรีระร่างกายธาตุ ๔ ขันธ ๕ อายตนะภายใน ๖ ภายนอก ๖ เป็น ๑๒ นะท่านเสียสละ เสียสละให้กับหมู่มวลมนุษย์ เทพเทวา เทวดา พรหม มาร สรรพสัตว์ทั้งหลาย ท่านเสียสละวันละ ๒๐ ชั่วโมง ๒๔ ชั่วโมงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านมีแต่เสียสละ

ชีวิตของมนุษย์นี้เป็นชีวิตที่เป็นปัญญาสัมมาทิฏฐิ เป็นชีวิตที่เสียสละ ถ้าเราไม่เสียสละก็เป็นมนุษย์ไม่ได้ เป็นได้แต่เพียงคนไปไหนไม่ได้ ย้ำตอกอยู่ที่เกา เดินไปก็ถอยกลับ มันเป็นวัฏจักร มันไปไหนไม่ได้ ย้ำตอกอยู่ที่เกาด้วยวิบากกรรม ด้วยไม่รู้ไม่เข้าใจ

ให้พวกเราทั้งหลายให้เข้าใจนะคำว่ามนุษย์คือผู้รู้ผู้เข้าใจ ได้แก่ผู้เห็นภัย ในการเวียนว่ายตายเกิดหรือว่าเห็นภัยในวัฏฏสงสาร เราจะเอาวัฏฏสงสาร ที่มีภาระมาก ที่มีทุกข์มากในการเวียนว่ายตายเกิดไม่ได้

ถึงวิญญูสงสารนี้มันจะอ่อยจะแซบจะล่ำจะนัวจะหอย จะอะไรก็ช่างหัวมัน

เราต้องรู้ต้องเข้าใจในวิญญูสงสารวิญญูสงสารไม่มีอะไรหอกมีแต่ทุกข์เกิดขึ้น
ทุกข์ตั้งอยู่ ทุกข์ดับไป นอกจากทุกข์ไม่มี

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านบอกพวกเราให้เข้าใจ ถ้าไม่เข้าใจมันก็จะไป
ของมันเรื่อย ไหลลื่น ลื่นไหลไปเรื่อย มันสง่างามไปด้วยความหลง สง่างามไปด้วย
อวิชชา สง่างามไปด้วยอัตตาตัวตน มีความสำคัญมันหมายความว่าเราเป็นผู้หญิงผู้ชาย
เป็นคนหนุ่มคนสาว เป็นคนแก่คนเฒ่าคนชรา เป็นคนตายคนพลัดพรากมันก็ไป
ของมันอย่างนี้แหละ

ต้องรู้เข้าใจในเรื่องการเวียนว่ายตายเกิด ในเรื่องวิญญูสงสาร เกิดมาเอาความหลง
นำชีวิตไม่ได้ เราต้องรู้ เอาความหลงนำชีวิตนี้ไม่ได้นะ ไม่ได้เด็ดขาดนะ ให้รู้เข้าใจ

เราต้องรู้ทุกข์ รู้เหตุเกิดทุกข์ เพราะเรื่องความแก่ความเจ็บความตาย
ความพลัดพรากนี้มันเป็นปลายเหตุแล้ว เราไปแก้ปัญหาที่ปลายเหตุมันแก้ปัญหาไม่ได้
มันต้องแก้ที่ต้นเหตุแก้ด้วยความรู้ความเข้าใจ เราจะหยุดความไม่รู้ไม่เข้าใจได้ด้วยศีล
ด้วยสมาธิ ด้วยปัญญา ด้วยหลักการอุดมการณ์อุดมธรรม

วาระจิตของเราในปัจจุบันมันก็คิดได้ที่ละอย่าง วาระคำพูดก็ได้ที่ละอย่าง
วาระทานอาหารมันก็ทานได้ที่ละอย่าง ทุกอย่างมีแต่ที่ละอย่างทั้งนั้น เราต้องรู้เข้าใจ
เราจะได้หยุดด้วยความรู้ความเข้าใจ

เราต้องเบรกตัวเองให้หยุดตัวเองให้ได้ รถเค้าถึงมีเบรก เครื่องบินก็มีเบรก
เรืออยู่ในน้ำก็ต้องมีเบรก เราเป็นมนุษย์ก็ต้องมีเบรก

เหมือนสามเณรน้อย ๆ ลูกศิษย์ของท่านพระสารีบุตร ท่านไปบิณฑบาต
เดินตามหลังของพระสารีบุตร เห็นเค้าพากันทำนา เค้าขุดร่องทำคลองเอาน้ำเข้านา
จากที่ไม่มีน้ำให้มีน้ำ เพื่อจะเอาน้ำนั้นมาทำนา

คิดในใจว่า โอ้... ทุกอย่างมันอยู่ที่เหตุที่ปัจจัยนี้เอง สามเณรก็ตรึกนึกคิดในใจ
อย่างนี้แหละ เป็นปัญญาสัมมาทิฐิ

สามเณรเห็นประชาชนพากันตัดลูกศร ท่านก็ตรึกนึกคิดในใจว่าของที่มันคม
มันโค้งมันงอมันไม่ตรงก็ตัดให้มันตรงได้ สามเณรก็ขอโอกาสขอเวลาพระสารีบุตรว่า
ขอกลับไปวัดที่อารามไปทำความเพียร เพื่อให้ความเพียรติดต่อต่อเนื่อง
พระสารีบุตรก็ตอบว่า เออ ๆ ไปได้ ๆ

ความรู้ความเข้าใจมันจะหยุดกาลหยุดเวลา หยุดวิภวสงสารด้วยความรู้
ความเข้าใจ เพราะวาระกายวาจาภิรียมารยาทใจมันทำได้ทีละอย่างคิดได้ทีละอย่าง

สามเณรไปปฏิบัติติดต่อต่อเนื่องได้หยุดวิภวสงสาร หยุดการเวียนว่ายตายเกิด
ของตัวเองได้ด้วยหลักการอุดมการณ์อุดมธรรม

ด้วยเหตุด้วยปัจจัยอย่างนี้แหละ สามเณรน้อย ๆ ๗ ขวบก็รู้เข้าใจ ก็ได้เป็น
พระอรหันต์ เพราะความรู้ความเข้าใจนี้มันจะเป็นความสงบเป็นปัญญา
เพราะว่าธรรมชาติที่บริสุทธิ์มันจะหยุดความปรุงแต่งด้วยความรู้ความเข้าใจ
มันเป็นการหยุดระงับสังขารทั้งหลาย

เราต้องรู้เข้าใจ เราต้องสงบด้วยความรู้ความเข้าใจ ต้องมีปิติมีความสุขมีเอกัคคตา
ในการประพฤติการปฏิบัติ เพราะนี่มันเป็นทั้งความดีที่ประกอบด้วยปัญญา
เป็นปัญญาเป็นทั้งความดี เพราะปัจจุบันนี้มันมีแต่ปิติมีแต่ความสุขมีแต่เอกัคคตา

ทุกขมันก็ไม่มี เพราะมันมีแต่ปิติมีแต่ความสุขมีแต่เอ็กคตา เราก้าวไปด้วยศีล ด้วยสมาธิ ด้วยปัญญา ด้วยความรู้ความเข้าใจ

เมื่อสิ่งต่าง ๆ มันผ่านไปแล้วก็แล้วไป มันจะเอาดีเอาชั่วเอาผิดเอาถูก กับสิ่งที่ผ่านไปผ่านมานั้นได้อย่างไร ให้เข้าใจ

เหมือนพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ ๙ ของเมืองไทย ท่านตรัสว่าสิ่งที่มันผ่านไปแล้วมันเกษียณแล้วก็ปล่อยมันไป ช่างหัวเผือกช่างหัวมัน สิ่งที่ผ่านมาแล้วมันเอากลับคืนมาไม่ได้ เราก็ต้องปล่อยต้องวาง เพราะชีวิตมนุษย์เป็นผู้ประเสริฐเกิดมาเพื่อรู้แจ้งโลกรู้แจ้งธรรม ต้องปล่อยวาง ความรู้สึก ปล่อยวางสัญญาติญาณที่สำคัญมันหมายความว่าเราเป็นคนหนุ่มคนสาวคนแก่ คนเฒ่าคนชราสำคัญมันหมายความว่าเราเก่งกว่าเค้า ดีกว่าเค้า มีปัญญามากกว่าเค้า มีพาเวอร์มากกว่าเขา หรือเสมอเขา หรือสู้เขาไม่ได้ มีแต่เขามีแต่เรา ต้องมีแต่ ความสงบมีแต่ปัญญา ไม่มีเขาไม่มีเรา มีแต่ความสงบมีแต่ปัญญา

เราทั้งหลายเน้นที่เราทุก ๆ คนนะ อย่าไปเน้นที่คนอื่น ถ้าเน้นที่คนอื่น มันก็พังทลายเหมือนตึก สตง.ของประเทศไทยนี้แหละ

ตึกสตง.ของประเทศไทยอยู่ในเมืองกรุงเมืองหลวง นี่เปรียบอุปมาอุปไมยให้ฟัง ตึกอื่นมันก็ไม่พัง มันพังแต่ตึกสตง. เพราะมันไปแก้ไขคนอื่นแก้ไขภายนอก ไม่ได้แก้ไขตัวเอง มันแก้ไขไม่ต้องถูกต้องไม่ถูกที่ ไม่ทำหน้าที่ของตัวเอง ให้มีปิตุสุขเอ็กคตา ที่เราได้รับการแต่งตั้ง สมมติทั้งหลายทั้งปวงในโลกนี้มีหลายล้าน สมมติ ให้รู้เข้าใจ

เรื่องผิดเรื่องถูกเรื่องดีเรื่องชั่วในทุกแง่มุม ว่าอันนี้ผิดนะ ทำไม่ได้คิดไม่ได้ อันนี้ถูกนะให้ทำ ต้องรีบทำ เพราะว่ามันรีบด่วน ถ้าไม่ทำเดี๋ยวมันจะตั้งอยู่ในความเพลิดเพลिनความประมาท เพราะความประมาทคือความผิดพลาด เป็นเหตุให้พังทลายเหมือนตึก สตง.

เราพากันคิดดูดี ๆ ถ้าเราไม่แก้ตัวเราเราไปแก้ที่ลูกที่หลาน ลูกหลานมันก็มาเถียงเรา หรือว่าเขาก็มาเถียงเรา ไปแก้ที่ประชาชนประชากรเค้าก็ไม่โอเค เพราะมันคือความไม่ถูกต้อง มันต้องแก้ที่ผู้นำ ผู้นำก็คือตัวเรานี้แหละ ให้รู้เข้าใจ

เราต้องรู้เข้าใจถึงต้องมีปิติมีความสุขในการประพฤติกการปฏิบัติ

เราให้รู้เข้าใจ ต้องมีความสุขในการทำงานให้ได้ มีความสุขในการเรียนหนังสือให้ได้ มีความสุขในการเป็นข้าราชการนัการเมื่องนักบวช ให้ทำหน้าที่ของตัวเองให้สมบูรณ์ทั้งเบื้องต้น ท่ามกลาง ที่สุด เป็นความพอดีเป็นความพอเพียงเพียงพอ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านตรัสว่าเปรียบเสมือนสายพิณนี้แหละ สายพิณ สายกีตาร์ที่เค้าไปเล่นดนตรีเล่นคอนเสิร์ตให้ทุกคนได้สตั้บรับฟังได้ฟังเพราะ ๆ มันก็ต้องเป็นความพอดีเป็นความเพียงพอ ไม่ตึงเกินไปไม่หย่อนไป มันเป็นความที่เคร่งครัดมันไม่ได้เป็นความเคร่งเครียด ตัวตนมันไม่ใช่เคร่งครัดนะ ตัวตนมันเคร่งเครียด ให้เคร่งครัดอย่าไปเคร่งเครียดนะ

เราต้องเข้าใจ ความรู้ความเข้าใจก็เหมือนแพทย์เค้าผ่าตัดตมของมนุษย์ สมอมันมีเส้นประสาท ผ่าตัดตมของแพทย์ต้องมีความรู้มีปัญญา ความรู้ความเข้าใจของแพทย์ต้องเพียงพอ ความรู้ความเข้าใจนั้นต้องอาศัยความสงบ แพทย์นั้นต้องมีความสงบมีปัญญาถึงจะผ่าตัดปลอดภัยได้

คำว่าตัดก็หมายถึงหยุดหรือยกเลิกแคนเชิลด้วยหลักการอุดมการณ์อุดมธรรม หยุดด้วยศีลด้วยสมาธิด้วยปัญญา เป็นผู้มีศีลมีสมาธิมีปัญญา ไม่ตามสิ่งแวดล้อม ตัดไปด้วยศีลด้วยสมาธิด้วยปัญญา ตัดไปด้วยความสงบด้วยปัญญาที่เป็นธรรม เป็นปัจจุบันธรรมอย่างนี้

ทุกคนต้องพากันเข้าใจนะ ถ้าไม่เข้าใจมันจะพลัดบ้านพลัดถิ่นไปหากิน ในต่างแดนนะ มันจะตามความหลงไปเรื่อย มันจะตามความฟุ้งซ่านไปเรื่อย ตามความปรุงแต่งไปเรื่อย

ไม่มีความสงบในปัจจุบัน ไม่มีปัญญาในปัจจุบัน เค้าเรียกว่าบุคคลนั้นพากันไป หากินในต่างแดน ดินแดนไกล ๆ โน้น ที่ต่างจังหวัดที่เมืองนอก ที่ประเทศนั้น ประเทศนี้ เค้าเรียกว่าคนฟุ้งซ่าน ฟุ้งซ่านมาก ฟุ้งซ่านเยอะเก็น ไปหากินในต่างแดน เป็นคนไม่มีปัญญา เป็นคนฟุ้งซ่าน เป็นคนไม่สงบ ความไม่สงบกับคนบ้าคนผีบ้า ก็คืออย่างเดียวกันนี้แหละ เอาความฟุ้งซ่านนำชีวิต เอาความไม่สงบนำชีวิต เรียกว่าคนบ้า เรียกว่าคนมีเชื้อบ้า มีเชื้อบ้ามีเชื้อหลง

ไม่รู้ไม่เข้าใจมันก็หลงของมันไปเรื่อย ๆ มันจะมีความสุขไปไม่ได้ มันจะมีความสุข ทุกข์ไปเรื่อย ๆ จนกว่าจะหมดลมหายใจ ให้เราทั้งหลายพากันเข้าใจนะ

เราไม่มีความสุขในกายวาจาภิรียมารยาทอาชีวะ ไม่มีปิติไม่มีความสุข ในการที่เอาธรรมนำชีวิต เราทำอย่างนี้แหละเราก็มีแต่ทุกข์เกิดขึ้นทุกข์ตั้งอยู่ ทุกข์ดับไป นอกจากทุกข์ไม่มี มันมีความฟุ้งซ่านมากอย่างนี้แหละ มันก็ต้องมีทุกข์สิ มันฟุ้งซ่าน อย่างนี้เค้าเรียกว่ามันเป็นความฟุ้งซ่าน มันไปหากินต่างแดน

ทั้งความถูกต้อง ทั้งความสงบ ทั้งปัญญา เรียกว่าทั้งพ่อทั้งแม่ทั้งคนแก่คนเฒ่าคนชรา
พากันฟุ้งซ่านไปหากินในต่างแดน

เราต้องรู้เข้าใจเราจะไม่ได้ฟุ้งซ่านไปหากินต่างแดน ต้องมีความสงบมีปัญญา
อย่าไปหากินในต่างแดน

เราคิดดูดี ๆ นะ คนรุ่นใหม่สมัยใหม่ พากันพัฒนาแต่วิทยาศาสตร์
ไม่พัฒนาปัญญาสัมมาทิฐิไปพร้อม ๆ กัน

คนรุ่นใหม่สมัยใหม่นั้นไม่สงบนั้นไม่มีปัญญา

คนรุ่นใหม่สมัยใหม่ต้องเป็นคนทันโลกทันสมัยนะ ต้องพัฒนาวิทยาศาสตร์
พัฒนาทั้งใจไปพร้อม ๆ กันให้เป็นธรรมเป็นปัจจุบันเพื่อมันจะได้มีความสงบมีปัญญา
มีปัญญามีความสงบไปพร้อม ๆ กัน

ในปัจจุบันนี้พากันทั้งความสงบทั้งปัญญา ทั้งพ่อทั้งแม่ทั้งคนแก่คนเฒ่าคนชรา
ไปหากินในต่างแดนต่างประเทศ เพราะว่าไม่มีความสุขไม่มีความสงบ ไม่มีความสุข
ในการเอาความสงบนำชีวิต มีความสุขในการเอาความหลงนำชีวิต เอาวิญญูสงสาร
นำชีวิต บุคคลเช่นนี้ถือว่าเป็นบุคคลพลัดถิ่นไปหากินในต่างแดน ให้รู้เข้าใจ
เราต้องสงบได้ด้วยความรู้ความเข้าใจ เราต้องรู้ต้องเข้าใจ

พวกคนรวยทั้งหลาย คนรวยมันก็เป็นทุกข์นะ เพราะมันมีตัวมีตน ใครไม่สงบ
คนนั้นก็ทุกข์ นักวิทยาศาสตร์ทั้งหลาย ผู้มีปัญญามากทั้งหลาย มีปัญญามาก
เท่าไรก็มีความทุกข์ทั้งนั้นถ้าเอาปัญญามาเป็นตัวเป็นตน รวยเท่าไรก็มีความทุกข์ทั้งนั้น
ถ้ามีตัวมีตน

เราต้องรู้เข้าใจว่า ความสงบความดับทุกข์รู้เข้าใจ มันสงบด้วยสมณะ สมณะคือความสงบ มีปิติมีความสุขในการทำหน้าที่ของเรา มันจะหยุดด้วยกายที่ว้าจ่า ที่กิริยามารยาทที่อาชีวะที่มันพุงซ่านที่มันพลัดถิ่น มันพังทลายเหมือนตึกสตง. ของประเทศไทย

ชีวิตของเราไม่รู้เข้าใจ ความแก่เจ็บตายพลัดพรากมันจะพังทลาย

เราคิดดูดี ๆ นะมีใครเอาอะไรไปด้วยได้ ไม่เห็นมีใครเอาอะไรไปด้วยได้ มากี่ไม่มีอะไรมา มาแต่ตัวเปล่า ๆ ตัวล่อนจ้อนนะ เราต้องรู้เข้าใจ เราทั้งหลาย จะไม่ได้พลัดถิ่น จะไม่ได้พากันเอาความหลงนำชีวิต ให้เรารู้เข้าใจว่าสิ่งต่าง ๆ นั้นมัน เกิดจากเหตุเกิดจากปัจจัย

เราคิดดูให้ดี ๆ สิ ให้เป็นคนมีเหตุมีผล อย่าเป็นคนมีแต่ตัวมีแต่ตน

ต้องรู้ต้องเข้าใจ ถ้าเราไม่มีตารูปมันก็จะไม่มีใช้มัย ถ้าไม่มีหูก็ไม่มีเสียง ถ้าเราไม่มีจมูกก็ไม่มีกลิ่น ถ้าเราไม่มีลิ้นก็ไม่มีรส ถ้าไม่มีกายก็ไม่มีสัมผัสทางกาย ถ้าไม่มีใจก็ไม่มีอะไรนะ ต้องรู้เข้าใจ อันนี้มันเป็นเหตุปัจจัยเราต้องรู้เหตุปัจจัย เพราะเหตุปัจจัยมันเป็นเพียงอาคันตุกะ มันเป็นแขกเป็นจีนเป็นไทยเป็นเขมร มันสัญจรไปมา มันเพียงสัญจรไปมา

เราต้องรู้เข้าใจ เราทั้งหลายจะได้หยุดเวียนว่ายตายเกิดด้วยความรู้ความเข้าใจ

พระนิพพานต้องเป็นความว่างจากสิ่งที่มีอยู่ ถ้าว่างจากสิ่งที่ไม่มียู่ มันจะมีประโยชน์อะไร ต้องเข้าใจ ความรู้ความเข้าใจนี้แหละมันจะประมวลมาเป็นศีล เป็นสมาธิ เป็นปัญญา เป็นกายว้าจ่ากิริยามารยาทอาชีวะทั้งใจ เราต้องรู้เข้าใจ เราจะได้เข้าใจความหมายถึงคำว่าวัด ข้อวัตรข้อปฏิบัติ

วัดนั้นหมายถึงข้อวัตรปฏิบัติ

เค้าจะสร้างบ้านสร้างเรือนสร้างอาคารเค้าต้องมีเครื่องวัด มีตลับเมตร หรือสายเมตร วัดความยาวความสั้นความสูงความต่ำวัดน้ำหนัก เรืองหนักเรืองเบา

ความรู้ความเข้าใจต้องเอาพระธรรมเอาพระวินัยเป็นเครื่องวัด เราจะได้เข้าถึง ความพอเพียงความเพียงพอเข้าถึงความพอดี

เราทั้งหลายนะพากันนอนพากันพักผ่อนให้เพียงพอ มนุษย์เราณะ ๒ ทุ่ม ที่เป็นกลางคืนก็พากันนอนได้แล้ว ตีสี่ก็ตื่นขึ้นมาเตรียมกราบพระไหว้พระสวดมนต์ นั่งสมาธิ เตรียมการเตรียมงานหุงหาอาหาร นี่เป็นหลักการเป็นอุดมการณ์อุดมธรรม เป็นความตั้งมั่นในพระรัตนตรัยของหมู่มวลมนุษย์ทั้งหลาย อย่าไปทำอะไรตามใจ ตามอัธยาศัย ต้องมีหลักการมีอุดมการณ์อุดมธรรม

พระรัตนตรัยคือพระธรรมพระวินัย ให้รู้เข้าใจ เป็นธรรมบุญของชีวิต

ธรรมบุญนี้มีหมายถึงการยกเลิกวิกฎสงสาร ยกเลิกการเวียนว่ายตายเกิด ที่เป็นอบายมุขอบายภูมิที่เป็นภพภูมิที่ตกต่ำ ยกเลิกตัวตนที่เรียกว่าธรรมบุญ เราต้องหมั่นไปด้วยธรรมจักรคือธรรมบุญ ที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ท่านได้เป็นพระพุทธรูป เพราะการทำอะไรตามใจตามอารมณ์ตามความรู้สึกมันไม่ได้ มันทำไม่ได้เพราะมันเป็นความเสียหายทั้งส่วนตัวและส่วนรวม

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก่อนที่จะตรัสรู้ท่านระลึกเรื่องพิษเรื่องสายพิษ ว่าตึงเกินไปมันก็จะขาดหย่อนเกินไปมันก็ไม่ไพละเรา ท่านจึงหยุดวิกฎสงสาร ด้วยความรู้ความเข้าใจ เข้าถึงความสงบเข้าถึงปัญญา ท่านได้เสวยภัตตาหาร ท่านได้เสวยภัตตาหารของนางสุชาดานะ

(ให้ผู้แสดงธรรม บรรยายเรื่องนางสุชาดาถวายข้าวมธุปายาส ไปจนถึง พระพุทธเจ้าทรงได้ตรัสรู้และเสวยวิมุตติสุข จากนั้นทรงเสด็จไปยังป่าอิสิปตนมฤคทายวัน เพื่อแสดงธัมมจักรกัปปวัตตนสูตรให้กับพระปัญจวัคคีย์ทั้ง ๕)

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านแสดงธัมมจักรกัปปวัตตนสูตรทำให้ ๓ แดน โลกธาตุหวั่นไหวเลย ด้วยธัมมจักรกัปปวัตตนสูตร

เราทั้งหลายต้องรู้เข้าใจด้วยปัญญาสัมมาทิฐิอย่างนี้ เพื่อหยุดวิภวสงสาร ด้วยความรู้คู่กับการประพฤติการปฏิบัติ เราทั้งหลายจะไม่ได้เสียเวลา ตามโอวาทของพระบรมศาสดา โอวาทสำคัญในการเสด็จดับขันธปรินิพพาน

“วยธมฺมา สงฺขารํ อปฺปมาเทน สมฺปาเทถ” แปลว่า “สังขารทั้งหลาย มีความเสื่อมสลายไปเป็นธรรมดา ท่านทั้งหลายจง (ยังประโยชน์ตนและประโยชน์ผู้อื่น) ให้ถึงพร้อม ด้วยความไม่ประมาทเถิด”

หลวงปู่มั่น ได้เมตตาในวาระสุดท้ายไว้ว่า

ความไม่ยั่งยืน เป็นสิ่งที่ยิ่งใหญ่และแน่นอนนะ

ความยิ่งใหญ่ คือความไม่ยั่งยืนนะ

ชีวิตที่ยิ่งใหญ่ คือชีวิตที่อยู่ด้วยทาน ศีล เมตตา และกตัญญู

ชีวิตที่มีความดี อาจมิใช่ความยิ่งใหญ่ แต่ชีวิตที่ยิ่งใหญ่ ต้องอาศัยคุณธรรม ความดีเป็นปัญญาบริสุทธิคุณเท่านั้น การระงับสังขารทั้งหลายด้วยความรู้ความเข้าใจ เป็นความรู้คู่กับการประพฤติการปฏิบัตินั้นแหละคืออริยมรรค เป็นหนทางที่ประเสริฐ

เราต้องมีพระนิพพานตั้งแต่ในปัจจุบัน ไม่ต้องรอพระนิพพานเมื่อตายแล้ว
ปัจจุบันไม่มีพระนิพพาน อนาคตจะมีพระนิพพานได้อย่างไร

ให้เรารู้เข้าใจเรื่องพระธรรมพระวินัย พระธรรมพระวินัยที่เป็นสัมมาทิฐิ
เพื่อหยุดวิฏฐสงสารนั้นแหละ คือพระนิพพาน ให้พวกเรารู้เข้าใจในเรื่องพระนิพพาน
ให้เข้าใจนะ

ขออนุโมทนากับท่านทั้งหลายเป็นผู้ที่ประเสริฐที่มีลมปราณ ที่มีโอกาสมีเวลา
ประพฤติปฏิบัติ เป็นผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบปฏิบัติตรงปฏิบัติเพื่อออกจากทุกข์
ปฏิบัติเพื่อเข้าถึงความสงบเข้าถึงปัญญา เป็นผู้ที่ไม่เอาพระรัตนตรัยนำชีวิต
เป็นบริสุทธิคุณนำชีวิต เป็นประโยชน์ของตัวเอง เป็นประโยชน์ของมหาชน

ขออนุโมทนากับทุกท่านทุกคนมา ณ ที่นี้

การแสดงพระธรรมเทศนาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่เป็นบริสุทธิคุณ
ที่หาที่สุทธาประมาณมิได้ก็สมควรแก่เวลาในการบรรยาย
